

Kompetencje do prowadzenia edukacji kulturalnej

NR 3218

Kompetencje do prowadzenia edukacji kulturalnej

pod redakcją

Katarzyny Olbrycht, Barbary Głydy, Agnieszki Matusiak

Redaktor serii: Publikacje Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji
Urszula Szuścik

Recenzent
Krystyna Ferenz

Spis treści

Wstęp (<i>Katarzyna Olbrycht</i>)	9
---	---

Rozdział I

Edukacja kulturalna i związane z nią kompetencje

Katarzyna Olbrycht	
Kompetencje do prowadzenia edukacji kulturalnej — wobec „kompetencji kluczowych”	15
Witold Jakubowski	
Dylematy edukacji kulturalnej w czasach popkultury.	31
Bogusław Dziadzia	
Pomiędzy geografią a mediami. Upowszechnianie kultury na „prowincji”	43
Katarzyna Plebańczyk	
Edukacja kulturalna jako element realizacji zasad strategicznego zarządzania kulturą i edukacją w Polsce	57
Jolanta Skutnik	
Kompetencje organizatorów i realizatorów edukacji kulturalnej w śląskich instytucjach kultury i instytucjach oświatowych — w świetle wyników badań	77
Dorota Sieroń-Galusek	
Refleksyjność w edukacji kulturalnej i tożsamości instytucji	109
Elżbieta Frołowicz	
Kompetencje współczesnego nauczyciela muzyki w młodszych klasach szkolnych — między wsparciem a hamowaniem rozwoju ucznia	119

R o z d z i a ł II

**Dyskusja o aktualnych
i postulowanych kompetencjach animatorów kultury**

Emil Orzechowski	
Kształcenie i kompetencje menedżerów kultury	139
Dariusz Kubinowski	
Animacja kultury jako nowy kierunek akademickiego kształcenia praktycznego .	149
Bartosz Dąbrowski	
Pożądane kompetencje animatorów kultury w opinii przyszłych pracodawców .	161
Tadeusz Kania	
Typowe i specyficzne miejsca pracy absolwentów kierunku PPKO-ASK z cie- szyńskiej Filii Uniwersytetu Śląskiego (na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci) .	175
Alicja Kargulowa	
Czy istnieje poradnictwo kulturalne?	197

R o z d z i a ł III

Doświadczenie sztuki a kompetencje kulturalne

Joanna Winnicka-Gburek	
Kompetencje krytyczno-artystyczne w edukacji kulturalnej — w kierunku etycz- nej krytyki artystycznej	213
Marzenna Wiśniewska	
Doświadczenie teatru — inspirujące działania artystyczno-edukacyjne na pol- skich scenach i pedagogika teatru	227
Ewa Tomaszewska	
To, co nas uskrzydla. O działaniach animacyjnych w połączeniu z teatrem . .	237
Mirosława Pindór	
Edukacja kulturalna jako kształcenie kompetencji obywatelskich. Z doświadczeń Teatru Polskiego w Bielsku-Białej	251
Jarosław Dulęba	
Metoda długofalowego warsztatu artystycznego edukacji artystycznej	267
Barbara Głyda	
Upowszechnianie sztuki współczesnej na prowincji. Uwagi o działalności Galerii Szara w Cieszynie	279

R o z d z i a ł I V

**Kompetencje realizatorów edukacji kulturalnej
a przygotowanie do uczestnictwa w kulturze współczesnej**

Dzierżymir Jankowski	
Intraaktywność w wieku późnej dorosłości. Doniosłość, problemy i potrzeba społeczno-edukacyjnego wspomaganie	293
Kamila Osip	
Edukacja (pop)kulturalna dorosłych — nauczyciel akademicki w służbie kultury popularnej	311
Wojciech Bobrowicz	
Kompetencje komunikacyjne animatorów kultury w świecie nowych mediów .	325
Małgorzata Żurakowska	
Trudne pytania o radiofonie publiczną	333

R o z d z i a ł V

**Kompetencje realizatorów edukacji kulturalnej —
w świetle doświadczeń praktyków**

Sylvia Słowińska	
Animatorzy w nowych przestrzeniach działalności kulturalnej	355
Ewelina Konieczna	
Doświadczenia i kompetencje liderów edukacji filmowej	373
Urszula Lewartowicz	
Animatorzy pozalekcyjnej edukacji kulturalnej — pytania o kompetencje . .	391
Renata Pater	
Animatorzy edukacji muzealnej. W poszukiwaniu „jakościowych” innowacji dla dydaktyki akademickiej	407
Anna Dereń	
Wychodzenie poza dostarczone warunki, czyli animator w zmieniających się okolicznościach	421

Rozdział VI

**Drogi zdobywania kompetencji
do prowadzenia edukacji kulturalnej —
perspektywa (auto)biograficzna**

Beata Kunat	
Specyfika rozwoju zawodowego nauczycieli plastyki — artystów z perspektywy badań autobiograficznych	437
Alicja Delecka-Bury	
Sukces pedagogiczny animatora kultury muzycznej w świetle badań biograficznych	451
Małgorzata Strońska-Zaremba	
Jakie kompetencje powinien mieć lider edukacji kulturalnej? Analiza własnej biografii z uwzględnieniem dochodzenia do kompetencji niezbędnych dla lidera edukacji kulturalnej	465
Włodzimierz Pawelec	
Instruktorzy harcerstwa jako animatorzy kultury między tradycją a nowoczesnością: perspektywa biograficzna	477

Wstęp

Zakład Edukacji Kulturalnej, działający w Instytucie Nauk o Edukacji na cieszyńskim Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, od prawie 10 lat zajmuje się problematyką edukacji kulturalnej, jej związków z animacją społeczno-kulturalną i upowszechnianiem kultury. W ramach prowadzonych prac inicjuje ogólnopolskie dyskusje wokół różnych aspektów tej tematyki. Zaprasza do udziału w nich przedstawiciele różnych środowisk, głównie akademickich, ale także praktyków edukacji kulturalnej i animatorów społeczno-kulturalnych. Wymianie poglądów, doświadczeń i wyników badań służą konferencje naukowe i kolejne publikacje. Były one poświęcone najpierw określeniu ogólnego obszaru i sprecyzowaniu przedmiotu edukacji kulturalnej, problemom związków edukacji kulturalnej z animacją społeczno-kulturalną i upowszechnianiem kultury, wreszcie kadrze, która w różny sposób angażuje się w ten rodzaj działań.

Przedmiotem najnowszych badań były kompetencje osób realizujących edukację kulturalną w różnych miejscach i rolach. W ramach tej tematyki pracownicy zakładu we współpracy z Obserwatorium Kultury Regionalnego Ośrodka Kultury w Katowicach w 2012 roku przeprowadzili badania nad kadrą realizującą edukację kulturalną w instytucjach oświatowych i w instytucjach kultury województwa śląskiego.

Niniejsza publikacja zawiera prezentację fragmentów wyników tych badań (głównie teksty J. Skutnik i D. Sieroń-Galusek), teksty wystąpień uczestników spotkania konferencyjnego w kwietniu 2013 roku, poświęconego kompetencjom osób realizujących edukację kulturalną, sposobom ich zdobywania i doskonalenia, oraz artykuły i rozprawy złożone do druku niezależnie od wystąpień przygotowanych na konferencję — co widoczne jest w zróżnicowanej formie tekstów składających się na prezentowany tom.

Wyniki badań, wypowiedzi przedstawiane w ramach ogólnopolskiego spotkania poświęconego dyskusji nad kompetencjami realizatorów edukacji kulturalnej i stanowiska autorów innych tekstów pokazały, w jak wielu kontekstach warto, a nawet trzeba dziś mówić o tychże kompetencjach. Zainteresowania uczestników dyskusji i autorów pozostałych tekstów skupiły się wokół kilku zagadnień, wśród których najważniejsze były: kompetencje kształcone w ramach studiów akademickich i różnych form doskonalenia zawodowego, kompetencje wykorzystywane i najbardziej przydatne w praktyce osób podejmujących edukację kulturalną, kompetencje oczekiwane przez pracodawców oraz środowiska, w których prowadzone są takie działania, kompetencje postulowane przez prowadzących, wreszcie zdobywane przez nich poprzez doświadczenia osobiste, zawodowe, przekładające się na różne kształty ich biografii.

Ani dyskusje w czasie wspomnianej konferencji, ani przygotowywana publikacja nie zmierzały do określenia kompetencji niezbędnych i koniecznych do efektywnego i poprawnego działania edukacyjnego w ramach edukacji kulturalnej. Nie zakładano ustalenia kompetencji gwarantujących powodzenie prowadzonych działań, zapewniających sukces, zawodową i osobistą satysfakcję. Przyjmowane przez autorów bardzo różne rozumienie edukacji kulturalnej, uwzględniające nie tylko różne rodzaje i wymiary kultury, ale także różne szczegółowe jej interpretacje, pokazało, jak trudną dziedziną edukacji jest dyskutowana edukacja kulturalna, jak wiele przyjmuje znaczeń, w jak różny sposób może być realizowana, ale w konsekwencji — jak silnie jest uwarunkowana inwencją twórczą, autorskim podejściem, odwagą, wrażliwością na innych — jako cechami jej realizatorów. Starano się raczej wskazywać kierunki poszukiwania programów i form kształcenia oraz doskonalenia kadry prowadzącej dziś edukację kulturalną. Prezentowana praca pokazuje sytuacje podejmowania i pełnienia roli realizatora edukacji kulturalnej przez osoby o różnej profesji — animatorów społecznych i kulturalnych, instruktorów różnego rodzaju zajęć związanych z kulturą, osób pracujących w instytucjach oświatowych i wychowawczych, wreszcie pracowników instytucji kultury, zatrudnionych na różnych stanowiskach, menedżerów kultury, pracowników mediów, pracowników szkół wyższych.

Prezentowane teksty zostały zgrupowane w sześciu rozdziałach, których tytuły określają główny profil tematyczny i problemowy, a także charakter zawartości. Autorzy tekstów przybliżają istotę edukacji kulturalnej i kompetencje realizatorów tejże edukacji poprzez różne koncepcje kształcenia animatorów kultury jako realizatorów m.in. edukacji kulturalnej, specyficzne kompetencje do edukacji kulturalnej związanej z doświadczeniem sztuki, z działalnością mediów, kompetencje wynikające z analizy konkretnych inicjatyw i praktycznych działań w zakresie edukacji kulturalnej (namysłu, jakich potrzeba kompetencji, by takie działanie się pojawiło), aż do pokazania biograficznych dróg dochodzenia do tych złożonych, trudnych i zróżnicowanych kompetencji, jakie wiążą się z edukacją kulturalną.

Redaktorzy niniejszego tomu mają nadzieję, że okaże się on inspiracją do dalszych badań, do projektowania i modernizowania programów kształcenia oraz do doskonalenia osób prowadzących edukację kulturalną, ale także do szukania nowych form działania w tej specyficznej dziedzinie edukacji.

Katarzyna Olbrycht

Redaktor: Joanna Szewczyk
Projektant okładki: Bogusław Dziadzia
Redaktor techniczny: Barbara Arenhövel
Korektor: Sabina Stencel
Łamanie: Edward Wilk

Copyright © 2014 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-8012-114-0
(wersja drukowana)
ISBN 978-83-8012-115-7
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 31,0. Ark. wyd. 37,5.
Papier offset. kl. III, 90 g Cena 50 zł (+ VAT)

Druk i oprawa: „TOTEM.COM.PL Sp. z o.o.” Sp.K.
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław